

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

СЕНСОРНА ІНТЕГРАЦІЯ
ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ
ПОТРЕБАМИ

підготовки магістра

Луцьк–2025

Силабус вибіркового освітнього компонента «Сенсорна інтеграція дітей з особливими освітніми потребами» підготовки магістра

Розробник: Мартинюк Тетяна Анатоліївна, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: Ірина КУЗАВА

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Завідувач кафедри: Ірина КУЗАВА

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань <u>А Освіта</u> Спеціальність <u>А6</u> Спеціальна освіта Спеціалізація <u>А6.02 Корекційна психопедагогіка</u> Освітньо-професійна програма <u>Корекційна психопедагогіка</u> Освітній рівень: <u>другий (магістерський)</u>	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2
ІНДЗ: €		Семестр 3-ий
		Лекції <u>10</u> год.
		Практичні <u>14</u> год.
		Самостійна робота <u>88</u> год.
		Консультації <u>8</u> год.
		Форма контролю: <u>залік</u>
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

ППІ Мартинюк Тетяна Анатоліївна
 Науковий ступінь доктор педагогічних наук
 Вчене звання доцент
 Посада професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
 Контактна інформація: 0663560436, Martynyuk.Tetyana@vnu.edu.ua
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента

Силабус вибіркового освітнього компонента (далі – ВОК) «Сенсорна інтеграція дітей з особливими освітніми потребами» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Силабус ВОК є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти, укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти; алгоритм вивчення навчального матеріалу ВОК; необхідне методичне забезпечення; складові та оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета вибіркового освітнього компонента – підготовка здобувачів вищої освіти до професійної діяльності з дітьми з особливими освітніми потребами шляхом оволодіння теоретико-методичними засадами сенсорної інтеграції, аналізу особливостей сенсорних порушень та формування практичних навичок використання сучасних технологій сенсорної інтеграції в умовах інклюзивного та спеціального освітнього середовища.

Завдання:

- сформувані цілісне уявлення про теоретико-методологічні засади сенсорної інтеграції, її наукові концепції, сучасні підходи та значення для розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

- оволодіти методами діагностики та оцінювання сенсорної інтеграції, навчитися здійснювати спостереження, аналізувати сенсорний профіль дитини та інтерпретувати результати оцінювання.

- сформувані практичні вміння щодо добору та застосування технологій сенсорної інтеграції за основними напрямками (тактильним, вестибулярним, пропріоцептивним, зоровим, слуховим, нюховим, смаковим) в освітньому процесі.

- навчитися організовувати сенсорно збагачене та безпечне освітнє середовище, адаптоване до індивідуальних потреб дітей з ООП, з урахуванням принципів універсального дизайну навчання.

- розвинути здатність до міждисциплінарної взаємодії в команді психолого-педагогічного супроводу, участі в розробленні та реалізації індивідуальної програми розвитку (ІПР) з урахуванням сенсорних потреб дитини.

- сформувані навички професійної рефлексії та критичного аналізу ефективності сенсорних втручань, оцінювання результатів і корекції власної професійної діяльності.

Soft skills (т.зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та інше.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контрольно-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади сенсорної інтеграції дітей з ООП						
Тема 1. Теоретико-методологічні засади сенсорної інтеграції Сенсорна інтеграція як наукова категорія та міждисциплінарний напрям. Концепція сенсорної інтеграції А. Дж. Айрес. Основні поняття та принципи сенсорної інтеграції. Сенсорна інтеграція в системі спеціальної та інклюзивної освіти. Сучасні	20	-	2	16	2	УО, ІРС / макс. к-сть балів за практичне заняття – 8

наукові підходи до сенсорної інтеграції.						
Тема 2. Нейрофізіологічні основи сенсорної обробки інформації. Сенсорні порушення у дітей з особливими освітніми потребами Нейрофізіологічні механізми сенсорного сприймання. Функціонування та взаємодія сенсорних систем. Центральні механізми інтеграції сенсорної інформації. Нейропластичність і сенсорний розвиток. Нейрофізіологічні передумови сенсорних порушень. Поняття та класифікація порушень сенсорної інтеграції. Сенсорна гіперчутливість та гіпочутливість. Сенсорний пошук як форма сенсорної дезадаптації. Сенсорні особливості дітей з різними нозологіями. Вплив сенсорних порушень на розвиток і поведінку дитини	18	2	2	14	-	ДС, РМГ, ІРС /8
Тема 3. Діагностика та оцінювання сенсорної інтеграції дітей з ООП. Міждисциплінарна взаємодія та індивідуальний супровід дітей з ООП Теоретичні підходи до оцінювання сенсорної інтеграції Методи спостереження та аналізу сенсорної поведінки. Опитувальники та скринінгові методики. Формування сенсорного профілю дитини. Інтерпретація результатів сенсорного оцінювання Командний підхід у психолого-педагогічному супроводі. Роль фахівців у реалізації сенсорного супроводу. Сенсорний компонент індивідуальної програми розвитку. Взаємодія з батьками в процесі сенсорної підтримки. Координація освітніх і корекційних впливів	20	2	2	14	2	ДС, РМГ, ІРС /8

Разом за модулем 1	58	4	6	44	4	24
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти сенсорної інтеграції в освітньому процесі						
Тема 4. Технології та методи сенсорної інтеграції в освітньому процесі. Сенсорна інтеграція в структурі навчальної та поведінкової діяльності дитини Принципи сенсорної інтеграційної терапії. Сенсорні стратегії та методи впливу. Інтеграція сенсорних технологій у навчальну діяльність. Сенсорне обладнання та дидактичні засоби. Індивідуалізація сенсорного впливу. Сенсорні механізми навчальної діяльності. Вплив сенсорної обробки на увагу та працездатність. Сенсорні чинники поведінкових порушень. Сенсорна саморегуляція в освітньому процесі. Сенсорні стратегії підтримки навчання	18	2	2	14	-	РМГ, ІРС /8
Тема 5. Організація сенсорно збагаченого освітнього середовища Поняття та структура сенсорно збагаченого середовища. Принципи проектування сенсорного простору. Адаптація освітнього середовища до сенсорних потреб дитини. Сенсорні зони та функціональні простори. Універсальний дизайн навчання як основа сенсорної доступності	20	2	2	14	2	ДС, РМГ, ІРС /8
Тема 6. Основні напрями сенсорної інтеграції та їх практичне застосування Тактильний напрям сенсорної інтеграції. Вестибулярний напрям сенсорної інтеграції. Пропріоцептивний напрям сенсорної інтеграції. Зоровий і слуховий напрями сенсорної інтеграції. Нюховий і смаковий напрями сенсорної інтеграції. Сенсомоторна та сенсорно-емоційна інтеграція	22	2	4	16	2	ДС, РМГ, ІРС /8/8
Разом за модулем 2	62	6	8	44	4	32

ІНДЗ						14
КР						30
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Примітки: ¹ / Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора

² / Форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 3.

№	Теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Змістовий модуль 1. Теоретичні засади сенсорної інтеграції дітей з ООП		
1.	Тема 1. Теоретико-методологічні засади сенсорної інтеграції Підготувати реферат на тему «Вплив сенсорної інтеграції на пізнавальний розвиток дитини». 2. Провести спостереження за дитиною (можна використовувати приклад із відео або власного досвіду) і описати можливі ознаки порушень сенсорної інтеграції. Висновок подати у вигляді короткого звіту (1–2 сторінки). Кейс: До вчителя-дефектолога звернулася мама 6-річного хлопчика з розладом спектра аутичного. Вона зазначає, що дитина: часто уникає дотиків (не любить обіймів, не переносить гру з пластиліном або фарбами); не реагує на звертання дорослих, інколи «ігнорує» гучні голоси; під час гри часто трясє руками, крутиться або підстрибує; швидко втомлюється на заняттях, відволікається на будь-який звук чи рух у класі. Завдання: 1. Визначити, які прояви поведінки можуть свідчити про порушення сенсорної інтеграції, а не просто про «неслухняність». 2. Скласти план первинних дій педагога-дефектолога для оцінки сенсорного профілю дитини. 3. Пропонувати перші сенсорні вправи для адаптації дитини до освітнього середовища. 4. Обговорити, як залучити батьків до продовження сенсорної роботи вдома.	13 год
2.	Тема 2. Нейрофізіологічні основи сенсорної обробки інформації. Сенсорні порушення у дітей з особливими освітніми потребами Скласти таблицю «Сенсорні системи та їх функції». 2. Створити міні-презентацію або постер «Взаємодія сенсорних систем у повсякденному житті дитини». Навести приклади, як зір, слух, тактильні відчуття та пропріоцепція працюють разом під час ігор, малювання або спортивних вправ. 3. Написати коротке есе (1–2 сторінки) на тему: «Чому міжсенсорна взаємодія важлива для розвитку дітей з ООП». Проаналізувати приклади з життя дітей і запропонувати способи стимуляції взаємодії сенсорних систем у навчальному процесі. 1. Скласти таблицю «Типові прояви сенсорних порушень та способи корекції» (ознаки, сенсорна система, можливі адаптації). 2. Розробити план сенсорного заняття (5–10 хвилин) для дітей з гіперчутливістю	15 год.

	до Кейс: Дитина 6 років під час занять у групі часто падає, стикається з меблями, уникає ігор з м'ячем та постійно тримає руки в кишенях. Під час малювання вона натискає надто сильно або, навпаки, майже не відчуває олівця. Крім того, реагує криком на гучні звуки і не любить гойдалки. <i>Завдання:</i> 1. Які сенсорні системи, ймовірно, недостатньо розвинені у дитини? 2. Чи є ознаки гіпер- або гіпочутливості? 3. Які вправи та ігрові методи можна запропонувати для стимуляції вестибулярної, пропріоцептивної та тактильної систем? 4. Як педагог може співпрацювати з батьками для підтримки сенсорного розвитку дитини вдома? Кейс: Учень 7 років у класі часто закриває вуха та очі, уникає роботи з пластиліном і текстильними матеріалами. Під час рухливих ігор часто падає і зізнається, що «боляче торкатися всього навколо». <i>Завдання:</i> 1. Які сенсорні системи дитини порушені? 2. Які ознаки гіперчутливості або гіпочутливості можна визначити? 3. Які вправи або адаптації можуть допомогти дитині у навчанні та соціальній взаємодії? 4. Як асистент може підтримати дитину під час занять та перерв?	
3.	Тема 3. Діагностика та оцінювання сенсорної інтеграції дітей з ООП. Міждисциплінарна взаємодія та індивідуальний супровід дітей з ООП. 1. Опрацювати наукові джерела з теми сенсорної діагностики дітей з ООП та скласти короткий конспект (1 сторінка). 2. Розробити приклад спостережувальної карти для оцінки сенсорних проявів у дитини (на вибір: слухова, зорово-моторна, тактильна сфера). 3. Провести анкетування (на прикладі змодельованої ситуації) для батьків дитини з метою виявлення сенсорних особливостей та зробити короткий висновок. Кейс: До фахівця звернулися батьки шестирічної дитини, яка відвідує перший клас. Учителі скаржаться, що дитина швидко втомлюється, часто закриває вуха під час гучних звуків, не любить торкання інших дітей, уникає занять з малювання та ліплення. Батьки зазначають, що вдома дитина не любить носити певний одяг через «неприємну тканину» і часто падає під час активних ігор. <i>Завдання:</i> 1. Визначте, які сенсорні системи можуть бути порушені. 2. Опишіть, які методи діагностики доцільно застосувати у цьому випадку. Сформулюйте короткий фрагмент можливого висновку фахівця.	15 год
4.	Тема 4. Технології та методи сенсорної інтеграції в освітньому процесі. Сенсорна інтеграція в структурі навчальної та поведінкової діяльності дитини 1. Розробити план сенсорного куточка для класу, описати розташування матеріалів та зон для різних видів стимуляції, таких як зорові, слухові, дотикові та рухові, і обґрунтувати, як кожен елемент сприятиме розвитку сенсорики, концентрації та емоційної стабілізації дітей. 2. Скласти рекомендації з безпечного використання сенсорного простору, визначивши правила поведінки дітей та педагогів, перелік потенційно небезпечних елементів та способи їх уникнення під час роботи з куточком. 3. Оцінити ефективність сенсорного простору, запропонувавши методи спостереження, анкетування або короткі тести для дітей, щоб визначити, наскільки сенсорний куточок сприяє релаксації, розвитку сенсорних навичок та підвищенню концентрації уваги.	13 год

	Кейс: До школи прийшов 3-й клас із новим учнем, який часто відволікається, реагує надто емоційно на гучні звуки та яскраве світло. Педагог вирішив облаштувати сенсорний куточок у класі для допомоги дитині в адаптації та знятті стресу. <i>Завдання:</i> 1. Визначте, які елементи сенсорного простору будуть найбільш ефективними для цієї дитини. 2. Складіть план розташування зон та матеріалів у сенсорному куточку. 3. Пропишіть короткі правила поведінки дитини та педагогів під час використання сенсорного простору.	
5.	Тема 5. Організація сенсорно збагаченого освітнього середовища 1. Розробити програму сенсорної інтеграції для конкретної дитини, описавши вибрані методи сенсорної терапії, вправи та інтенсивність занять, а також пояснити, як ці вправи впливають на розвиток сенсорних систем і емоційний стан. 2. Скласти план «сенсорної дієти» на день або тиждень, включивши вправи та активності, що стимулюють зорову, слухову, дотикову та вестибулярну системи, і пояснити, як ці елементи допомагають підтримувати оптимальний рівень активності та саморегуляції дитини. 3. Розробити інтеграцію сенсорної терапії в освітній процес, визначивши, як педагоги та терапевти можуть співпрацювати, які інноваційні інструменти використовувати (нейроігри, інтерактивні панелі), як мотивувати дітей до участі у вправах та контролювати динаміку розвитку. Кейс: До початкової школи прийшов учень, який має труднощі з концентрацією уваги, часті емоційні спалахи та підвищену чутливість до звуків і дотиків. Педагог та терапевт вирішили інтегрувати сенсорну терапію в освітній процес. <i>Завдання для студентів:</i> • Визначити, які методи сенсорної терапії та вправи будуть найбільш ефективними для цієї дитини. • Скласти приклад «сенсорної дієти» на день з урахуванням шкільного розкладу. • Розробити план співпраці педагога та терапевта, включаючи мотивацію дитини до занять і контроль динаміки розвитку.	13 год
	Тема 6. Основні напрями сенсорної інтеграції та їх практичне застосування. 1. Сформуй та заповни таблицю (Категорія дитини (РАС, СДВГ, ЗПР тощо)- Напрямок сенсорної інтеграції (тактильний, вестибулярний, пропріоцептивний, зоровий, слуховий, нюховий / смаковий) - Прояви гіперчутливості - Прояви гіпочутливості - Вплив на навчання та поведінку. 2. Сформуй банк сенсорних вправ Напрямок сенсорної інтеграції (тактильний, вестибулярний, пропріоцептивний, зоровий / слуховий, нюховий / смаковий)- Назва вправи- Мета- Вік- Обладнання- Очікуваний результат- Протипоказання / застереження. Оформи у форматі порівняльної таблиці.	13 год
	Разом	88 год

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета науково-дослідного завдання: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування теоретичних знань із ОК, удосконалення навичок самостійної науково-дослідної діяльності.

Інструкції до виконання:

Магістрант **обирає одну дитину з ООП або модельований кейс** (за погодженням з викладачем) та виконує завдання за наведеним планом.

1. Проаналізувати сучасні наукові підходи до сенсорної інтеграції дітей з ООП.
2. Охарактеризувати сенсорні особливості обраної нозологічної групи.
4. Скласти сенсорний профіль дитини, визначивши:
 - провідні сенсорні системи;
 - прояви гіпер- та гіпочутливості;
 - сенсорні стратегії дитини (уникнення, пошук, пасивність).
5. Проаналізувати вплив сенсорних особливостей на навчальну діяльність, поведінку та емоційний стан.
6. Розробити індивідуальний сенсорний план підтримки, який включає:
 - сенсорні стратегії в освітньому середовищі;
 - вправи для регуляції під час уроку та перерв;
 - рекомендації для вчителя, асистента вчителя та батьків.
8. Запропонувати модель сенсорно збагаченого середовища (клас, сенсорний куточок, мобільний набір).
9. Обґрунтувати добір сенсорних вправ відповідно до потреб дитини.

Вимоги до оформлення ІНДЗ

- обсяг: 5–10 сторінок (без додатків);
- структура: вступ, основна частина (за етапами), висновки, список джерел, додатки;
- оформлення: відповідно до вимог ЗВО та ДСТУ 8302:2015;

Форма подання

- письмова робота з презентаційним супроводом. Вітаються таблиці сенсорного профілю, фото/схеми середовища....

Критерії оцінювання ІНДЗ

Таблиця 4

Критерій	Максимальна кількість балів
Теоретична обґрунтованість	2
Якість сенсорного профілю	4
Практична цінність сенсорного плану	3
Логічність моделювання середовища та структурованість підбору вправ	3
Дотримання вимог до оформленн	2
Разом	14

IV Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Сенсорна інтеграція дітей з особливими освітніми потребами» здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26.06.2025 р. (URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.->

[%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf\)](#) за **100-бальною шкалою**, на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань.

Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК, засвоєння яких перевіряється під час цих видів контролю. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, перевірка результатів виконання різноманітних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем тощо.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів освіти з ОК «Сенсорна інтеграція дітей з особливими освітніми потребами» є: систематичність і активність роботи на практичних заняттях; виконання завдань для самостійного опрацювання; виконання ІНДЗ. Під час здійснення контролю за систематичністю та активністю роботи на практичних заняттях враховуються: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність під час їх обговорення; результати виконання завдань і захисту робіт тощо.

Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента –100 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права додавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Політика щодо деделайнів та перескладання. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ОК, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Впродовж поточної роботи здобувач освіти має набрати не менше 35 балів (як допуск до складання іспиту). Для отримання допуску здобувач освіти має відпрацювати практичні роботи до дати іспиту під час основної сесії. Оцінки за відпрацьовані роботи викладач виставляє в електронний журнал успішності поруч або замість «н». У випадку, якщо здобувач освіти отримав менше, ніж 35 балів, він не може бути допущеним до екзамену і повинен бути відрахований за академічну неуспішність.

Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу. Повторне складання іспиту з ОК допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан (директор) факультету (інституту).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч.6 статті 42 Закону України «Про освіту»): повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Жодні види порушень академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [«Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки»](https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/) (URL: https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, працевлаштування, участь у програмі академічної мобільності, здобуття освіти за іншою спеціальністю (освітньою програмою), навчання за програмою «Подвійний диплом», тривале відрядження за основним місцем роботи, станом здоров'я, перебування у відпустці в зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, наявність статусу особи з особливими освітніми потребами) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (див. Положення про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D1%96%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D0%BA-%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>).

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою здобуття освіти у ВНУ імені Лесі Українки здійснюється відповідно до Положення (https://vnu-taskid841251.s3.eu-north-1.amazonaws.com/s3fs-public/inline-files/2025_polozhennya_pro_dual_nu_osvitu.pdf). Години, форма навчання та особливості організації освітнього процесу визначаються на семестр (поточний навчальний рік) та відображаються в індивідуальних графіках навчання здобувачів освіти та програмі навчання.

В процесі вивчення ОК під час проведення занять можуть використовуватись технології дистанційного навчання через мережу «Інтернет» в умовах карантинних обмежень, воєнного стану; навчанні здобувачів освіти під час хвороби; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо (див. Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: <file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96->

%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20(3).pdf). Навчання осіб із особливими потребами передбачає залучення додаткових технологій дистанційного навчання під час здійснення всіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей розвитку здобувачів освіти. Під час організації освітнього процесу в Університеті технології дистанційного навчання можуть використовуватись при проведенні навчальних занять, контрольних заходів, а також при забезпеченні самостійної роботи.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач освіти досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ОК. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки:

https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету (інституту). При цьому загальна кількість балів за поточну роботу не може перевищувати 70 балів.

Здобувачі вищої освіти можуть долучатися до оновлення змісту ОК шляхом подання пропозицій викладачу. Електронна адреса викладача для таких пропозицій: Martynyuk.Tetyana@vnu.edu.ua

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль знань здобувачів освіти з ОК «Сенсорна інтеграція дітей з особливими освітніми потребами» здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26.06.2025 р.URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf> за 100-бальною шкалою.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування, проведення модульних контрольних робіт. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які

передбачені силабусом ОК. У цьому випадку завдання із цих видів поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів. Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом ОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100.

Програма заліку затверджується на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Складання та перескладання заліку проводиться згідно розкладу. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Оцінка за складання заліків здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у лінгвістичну та шкалу ECTS.

Орієнтовні питання до заліку

1. Сенсорна інтеграція як наукова категорія та міждисциплінарний напрям: сутність, значення, сфери застосування.
2. Внесок А. Дж. Айрес у становлення теорії сенсорної інтеграції.
3. Основні поняття теорії сенсорної інтеграції (сенсорна обробка, сенсорна модуляція, сенсорна адаптація тощо).
4. Принципи сенсорної інтеграції та їх методологічне обґрунтування.
5. Сенсорна інтеграція в системі спеціальної освіти.
6. Роль сенсорної інтеграції в інклюзивному освітньому середовищі.
7. Сучасні наукові підходи та напрями розвитку теорії сенсорної інтеграції.
8. Нейрофізіологічні механізми сенсорного сприймання та обробки інформації.
9. Функціонування та взаємодія основних сенсорних систем.
10. Центральні механізми інтеграції сенсорної інформації.
11. Поняття нейропластичності та її значення для сенсорного розвитку дитини.
12. Нейрофізіологічні передумови виникнення сенсорних порушень.
13. Поняття та класифікація порушень сенсорної інтеграції.
14. Сенсорна гіперчутливість: причини, прояви, освітні наслідки.
15. Сенсорна гіпочутливість: особливості прояву та вплив на діяльність дитини.
16. Сенсорний пошук як форма сенсорної дезадаптації.
17. Сенсорні особливості дітей з різними нозологіями (РАС, СДВГ, ЗПР, порушення інтелектуального розвитку тощо).
18. Вплив сенсорних порушень на поведінку, навчання та емоційний стан дитини з ООП.
19. Теоретичні підходи до оцінювання сенсорної інтеграції дітей з ООП.
20. Методи спостереження та аналізу сенсорної поведінки дитини.
21. Опитувальники та скринінгові методики оцінювання сенсорної інтеграції.
22. Формування сенсорного профілю дитини: мета, структура, етапи.
23. Інтерпретація результатів сенсорного оцінювання в освітньому контексті.
24. Командний підхід у психолого-педагогічному супроводі дітей з ООП.
25. Роль учителя, асистента вчителя, психолога, логопеда та інших фахівців у сенсорному супроводі.
26. Сенсорний компонент індивідуальної програми розвитку (ІПР).

27. Взаємодія з батьками у процесі сенсорної підтримки дитини.
28. Координація освітніх і корекційно-розвиткових впливів у сенсорному супроводі.
29. Принципи сенсорної інтеграційної терапії в освітньому середовищі.
30. Сенсорні стратегії та методи впливу в роботі з дітьми з ООП.
31. Інтеграція сенсорних технологій у навчальну діяльність.
32. Сенсорне обладнання та дидактичні засоби: вимоги до добору та використання.
33. Індивідуалізація сенсорного впливу в освітньому процесі.
34. Сенсорні механізми навчальної діяльності дитини.
35. Вплив сенсорної обробки інформації на увагу та працездатність.
36. Сенсорні чинники поведінкових порушень у дітей з ООП.
37. Сенсорна саморегуляція та її значення для навчальної діяльності.
38. Сенсорні стратегії підтримки навчання в інклюзивному класі.
39. Поняття та структура сенсорно збагаченого освітнього середовища.
40. Принципи проєктування сенсорного простору в закладі освіти.
41. Адаптація освітнього середовища до сенсорних потреб дитини з ООП.
42. Сенсорні зони та функціональні простори: характеристика та призначення.
43. Універсальний дизайн навчання як основа сенсорної доступності освіти.
44. Тактильний напрям сенсорної інтеграції: значення, порушення, методи корекції.
45. Вестибулярний напрям сенсорної інтеграції та його роль у розвитку дитини.
46. Пропріоцептивний напрям сенсорної інтеграції: вплив на рухову та поведінкову сферу.
47. Зоровий напрям сенсорної інтеграції в навчальній діяльності.
48. Слуховий напрям сенсорної інтеграції та його значення для мовленнєвого розвитку.
49. Нюховий і смаковий напрями сенсорної інтеграції: вплив на поведінку та емоційний стан.
50. Сенсомоторна інтеграція як основа цілісного розвитку дитини.
51. Сенсорно-емоційна інтеграція та формування емоційної саморегуляції.
52. Комплексне застосування різних напрямів сенсорної інтеграції в освітній практиці.
53. Критерії ефективності сенсорної інтеграційної підтримки в освітньому процесі.
54. Моніторинг динаміки сенсорного розвитку дитини з ООП у закладі освіти.
55. Типові помилки педагогів під час організації сенсорного впливу та шляхи їх подолання.
56. Етичні та безпекові аспекти застосування сенсорних методів у роботі з дітьми з ООП.
57. Сенсорна інтеграція як засіб профілактики навчальної дезадаптації.
58. Взаємозв'язок сенсорної інтеграції та розвитку виконавчих функцій дитини.
59. Особливості сенсорної підтримки дітей з важкими та множинними порушеннями розвитку.
60. Перспективи впровадження сенсорної інтеграції в сучасній системі спеціальної та інклюзивної освіти України.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Робота на практичному занятті комплексно оцінюється науково-педагогічним працівником, враховуючі такі критерії: правильність одержаних відповідей; повнота та логічність відповіді; наявність висновків та ілюстративних прикладів.

Результат самостійної роботи здобувачів вищої освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття.

Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час підсумкового модульного контролю, підсумкового контролю.

Таблиця 4

Критерії оцінювання навчальних досягнень		Правильність отриманих відповідей/бали	Повнота та логічність відповіді/бали		Наявність висновків та ілюстративних прикладів/бали		Презентація (тощо) /бали		
Рівень навчальних досягнень здобувача вищої освіти/загальна кількість балів	Відмінно 8 балів	глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	3	в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, творчо, вільно, самостійно викладає навчальний матеріал, наводить логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє оригінальність підходу до вирішення проблем (створює нові ідеї, пропонує альтернативні шляхи розв'язання задач / вирішення проблем) тощо	3	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обґрунтовані, лаконічні висновки, узагальнення	2*/ 1**	<i>презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи та додаткову інформацію. Дотримано вимог академічності і доброчесності</i>	1**
	Дуже добре/ 7-6 балів	розкриває основний зміст	3	володіє навчальним матеріалом,	2	наводить ілюстративні	2*/ 1**	<i>презентація оформлена</i>	1**

		теоретичних питань та практичних завдань. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності		наводить логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє традиційні підходи до вирішення проблем з елементами новизни тощо		приклади. Робить самостійні, обґрунтовані висновки		відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності. Дотримано вимог академічної доброчесності	
	Добре/ 5-балів	висвітлює основний зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при цьому допускаються неточності. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	2	відтворює значну частину навчального матеріалу, виявляє достатні знання окремих положень. Аналізує та оцінює матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації	2	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні висновки	1*/ 0,5**	презентація оформлена відповідно до вимог з незначними неточностями, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності	0,5* *
	Задовільно/ 4-3 бали	частково розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, є неточності. Є неточності під час вживання наукової	2	частково відтворює навчальний матеріал, виявляє задовільний рівень знань окремих положень.	1	не завжди, але може навести приклади. Робить формальні висновки	1*/ 0,5	презентація оформлена в довільній формі, структура презентації включає окремі обов'язкові елементи.	0,5* *

		термінології, дотримується академічної доброчесності		Розуміє матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації				Дотримано вимог академічної доброчесності	
	Достатньо/2 бали	під час відповіді припускається фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей. Дотримується академічної доброчесності	1	має фрагментарні знання, здатний відтворити меншу частину навчального матеріалу, лише окремі чи елементи складових частин питання. Частково розуміє матеріал, під час його відтворення не вистачає достатньої глибини та аргументації	0,5	не завжди вдається сформулювати висновки. Як правило, вони носять формальний характер	0,5*/0,25**	презентація оформлена без дотримання вимог, відсутні декілька обов'язкових елементів	0,25**
	Незадовільно/1-0 балів	здобувач вищої освіти не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не дотримується академічної доброчесності	0,25	здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити	0,25	висновки відсутні, здобувач вищої освіти не в змозі їх сформулювати	0,5*/0,25**	презентація відсутня або порушено вимоги академічної доброчесності	0,25**

* бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття не передбачають підготовку презентації з теми (тощо);

** бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття передбачають підготовку презентації з теми (тощо).

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Таблиця 5

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Айрес А. Дж. Сенсорна інтеграція та дитина. Київ : Ранок, 2021. 256 с.
2. Бондар В. І. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі : навч.-метод. посіб. Київ : Освіта, 2020. 240 с.
3. Гаврилова Т. М. Сенсомоторний розвиток дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2020. Вип. 75. С. 34–40.
4. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Інклюзивно-ресурсні центри України. Методичні матеріали з оцінювання розвитку дитини. Київ, 2021.
URL: <https://irc.gov.ua>
6. Концепція розвитку інклюзивної освіти в Україні. Київ, 2020.
URL: <https://mon.gov.ua>
7. Мартинюк Т. А. Брушневська І. М. Особливості стимулювання пізнавальної діяльності дітей із порушеннями мовлення засобами дидактичних ігор. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 32. Т. 2. С. 213–218.
8. Мартинюк Т.А., Ємельяненко Є., Гриневич Ю. Порівняльний аналіз методик психотерапевтичної взаємодії з дітьми-аутистами та їх родинами. *Humanitas*. 2024. № 2. С.86-94.
9. Методичні рекомендації щодо організації психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами у закладах освіти. Київ, 2021.
URL: <https://mon.gov.ua>

10. Організація інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти : метод. посіб. Київ, 2020.
URL: <https://mon.gov.ua>
11. Психолого-педагогічний супровід дітей з розладами аутистичного спектра в умовах інклюзивної освіти : метод. посіб. / за ред. А. А. Колупасової. Київ : Літера ЛТД, 2020. 264 с.
12. EdEra. Інклюзивна освіта: робота з дітьми з особливими освітніми потребами : онлайн-курс [Електронний ресурс]. Київ, 2020. URL: <https://www.ed-era.com>
13. Prometheus. Освіта для всіх: інклюзивне навчання : онлайн-курс [Електронний ресурс]. Київ, 2021. URL: <https://prometheus.org.ua>
14. Всеосвіта. Сенсорна інтеграція в роботі з дітьми з ООП : серія вебінарів для педагогів [Електронний ресурс]. Київ, 2021.
URL: <https://vseosvita.ua>
15. Освіторія. Інклюзивна освіта: практичні інструменти для вчителя : онлайн-курс [Електронний ресурс]. Київ, 2020.
URL: <https://osvitoria.media>
16. Інклюзивно-ресурсні центри України. Сенсорний розвиток та підтримка дітей з ООП : навчальні вебіари [Електронний ресурс]. Київ, 2021.
URL: <https://irc.gov.ua>
17. Український інститут розвитку освіти. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП в інклюзивному середовищі : онлайн-вебіари [Електронний ресурс]. Київ, 2022.
URL: <https://uied.org.ua>
18. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». Рання допомога та сенсорний розвиток дітей : вебіари для педагогів і батьків [Електронний ресурс]. Київ, 2020.
URL: <https://stepbystep.org.ua>
19. Асоціація інклюзивної освіти України. Сенсорна підтримка дітей з РАС в освітньому процесі : онлайн-лекції та вебіари [Електронний ресурс]. Київ, 2021.
URL: <https://inclusive.org.ua>
20. Національна платформа підвищення кваліфікації педагогів. Інклюзивна освіта та робота з дітьми з ООП : дистанційні курси [Електронний ресурс]. Київ, 2022.
URL: <https://mon-cpd.gov.ua>